

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 17CoCsp/13/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8221202027
Dátum vydania rozhodnutia: 08. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Eduard Valenčin
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2024:8221202027.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Eduarda Valenčina, a členov senátu JUDr. Jany Burešovej a JUDr. Romana Lajoša, v spore žalobcu: A. B., nar.: 22.05.1970, bytom C. XX, XXX XX D., právne zastúpeného: JUDr. Igor Šafranko, sdvokát so sídlom ul. Sovietskych Hrdinov 163/66, 089 01 Svidník proti žalovanej: 365.bank, a.s., so sídlom Dvořákovo nábrežie 4, 811 02 Bratislava, IČO: 31 340 890, právne zastúpenej: SEDLAČKO & PARTNERS s.r.o., so sídlom Bratislava, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, o vydanie bezdôvodného s príslušenstvom a o určenie neprijateľných zmluvných podmienok, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Bardejov č. k. 4Csp/78/2021-253 zo dňa 03.11.2022, takto

rozhodol:

- Potvrďuje rozsudok vo výrokoch III. a V..
- Mení rozsudok vo výrokoch I. a II. tak, že v tejto časti žalobu zamieťa.
- Zrušuje rozsudok vo výrokoch IV. a VI. a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Bardejov (ďalej len „súd prvej inštancie“ rozhodol tak, že: „I. Súd určuje, že úver poskytnutý na základe Zmluvy o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 1.2.2017, je bezúročný a bez poplatkov.

II. Žalovaný je povinný vydať žalobcovi bezdôvodné obohatenie vo výške 883,89 Eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne od 27.11.2021 do zaplatenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

III. Súd určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka č. 1751250248, zo dňa 1.2.2017, v časti (4) Práva a povinnosti zmluvných strán, bod 4.5., v znení: „Banka a Dlžník/Spoludlžník sa dohodli, že Banka si môže započítať svoje pohľadávky zo ZoU' voči pohľadávke Dlžníka/Spoludlžníka z ktoréhokoľvek účtu alebo vkladu vedeného Bankou. Banka je z tohto dôvodu zároveň oprávnená nevykonať akýkoľvek prevod peňažných prostriedkov, či inak neumožniť Dlžníkovi/Spoludlžníkovi nakladať s prostriedkami na ktoromkoľvek účte Dlžníka/Spoludlžníka alebo s vkladom Dlžníka/Spoludlžníka, s čím Dlžník/Spoludlžník podpisom ZoU' súhlasí.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

IV. Súd určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 1.2.2017, v časti (4) Práva a povinnosti zmluvných strán, bod 4.6., v znení: „V prípade riadneho nesplácania Ú' veru je Banka oprávnená: (i) vyhlásiť Ú' ver za predčasne splatný.

V prípade omeškania Dlžníka/Spoludlžníka so platením splátok je Banka oprávnená vyhlásiť Úver za predčasne splatný, ak je Dlžník/Spoludlžník v omeškaní viac ako tri mesiace so zaplatením splátky a Banka upozornila Dlžníka/Spoludlžníka na uplatnenie tohto práva v lehote nie kratšej ako 15 dní; (ii) úročiť Úver úrokom uvedeným v bode 2.2 ZoÚ; (iii) úročiť sumu, s ktorej úhradou je Dlžník/Spoludlžník v omeškaní; popri úroku aj zákonným úrokom z omeškania počnúc prvým dňom omeškania až do jej zaplatenia; (iv) uplatniť si úhradu skutočných nákladov spojených s vymáhaním Úveru; (v) realizovať, resp. uplatniť príslušný druh zabezpečenia Úveru (napr. dohoda o zrážkach zo mzdy), ak bol Úver zabezpečený; (vi) je oprávnená uplatniť si pohľadávku zo ZoÚ žalobou. Oprávnenia uvedené v tomto bode ZoÚ je Banka oprávnená si uplatniť jednotlivito aj kumulatívne.“, a to v časti (ii) úročiť Úver úrokom uvedeným v bode 2.2 ZoÚ; (iii) úročiť sumu, s ktorej úhradou je Dlžník/Spoludlžník v omeškaní; popri úroku aj zákonným úrokom z omeškania počnúc prvým dňom omeškania až do jej zaplatenia.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

V. Súd určuje, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa 1.2.2017, v časti (6) Záverečné ustanovenia, bod 6.4., v znení: „Dlžník/Spoludlžník súhlasí, aby sa ich platby započítavali v nasledujúcom poradí: a) náklady spojené s poistením (ak bolo uzavreté) b) poplatky podľa ZoÚ, c) úrok z omeškania, d) zmluvný úrok z Úveru, e) splátka istiny Úveru, pričom platí, že v prípade viacerých pohľadávok Banky voči Dlžníkovi/Spoludlžníkovi sa platby Dlžníka/Spoludlžníka započítavajú najskôr na pohľadávky skôr splatné.“, je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

VI. Súd priznáva žalobcovi voči žalovanému právo na náhradu trov konania vo výške 100%.“

2. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalobou doručenou súdu dňa 03.11.2021 sa žalobca voči žalovanej domáhal určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru, vydania bezdôvodného obohatenia v sume 883,89 eura s prísl. a určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok, ako aj náhrady trov konania. Žalobca odôvodnil žalobu tým, že so žalovanou uzatvoril dňa 1.2.2017 zmluvu o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka č. XXXXXXXXXXXX (ďalej len „zmluva o úvere“). Predmetom zmluvy bolo poskytnutie úveru vo výške 10.000 eur, ktorý sa zaviazal žalovanej splátiť v 96 mesačných splátkach, z toho 95 mesačných splátok vo výške 151,50 eura a poslednú mesačnú splátku vo výške 151,24 eura. V Zmluve bola uvedená ročná úroková sadzba vo výške 7,50 %, RPMN vo výške 10,30 %, priemerná RPMN vo výške 10,00 % a odplata vo výške 8,94 %. Žalovanému z titulu tohto úveru uhradil celkovo sumu 10.883,89 eura. Poukázal na skutočnosť, že sa jedná o spotrebiteľský úver a zmluva musí obsahovať náležitosti podľa § 9 ods. 2 zák. č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch, platného a účinného v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (ďalej len „ZoSÚ“). V konkrétnom prípade v zmluve absentovala doba trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere zmysle § 9 ods. 2 písm. f/ ZoSÚ a predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov (RPMN) v zmysle (§ 9 ods. 2 písm. k/ ZoSÚ). Z tohto dôvodu sa podľa § 11 ods. 1 ZoSÚ poskytnutý spotrebiteľský úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. O podozrení, že sa žalovaná na jeho úkor bezdôvodne obohatila, sa dozvedel od Združenia na ochranu občana spotrebiteľa HOOS, o čom predložil prehlásenie zo dňa 23.7.2021. Žalovanej na predmetný úver zaplatil sumu 10 883,89 eura a pri poskytnutom úvere 10.000 eur, sa teda žalovaná na jeho úkor bezdôvodne obohatila o sumu 883,89 eura.

Žalobca zároveň žiadal určiť, že zmluva o úvere obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky, uvedené v časti (4) Práva a povinnosti zmluvných strán, bod 4.5., bod 4.6. a v časti (6) Záverečné ustanovenia, bod 6.4..

3. Žalovaná nesúhlasila s tvrdením, že zmluva neobsahuje dobu trvania zmluvy, pretože bola uzatvorená na dobu určitú, do splatenia všetkých záväzkov, ktoré z nej vyplývajú, čo pri riadnom plnení všetkých kontraktuálnych povinností bude dňom konečnej splatnosti úveru. Takto vymedzená doba trvania zmluvy jednoznačne a zrozumiteľne informuje spotrebiteľa o dĺžke trvania jeho zmluvného vzťahu s veriteľom. Doba trvania zmluvy bola uvedená (dokonca exaktne počtom mesiacov) aj vo formulári pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere lepšia splátka, ktorý žalobca vlastnoručne podpísal. Rovnako žalovaná nesúhlasila s tvrdením o chýbajúcich údajoch pre výpočet RPMN. Uviedla, že základné parametre úveru boli explicitne uvedené v článku 2.2 zmluvy o úvere, ktoré predstavujú predpoklady použité pre výpočet RPMN a v tomto článku bolo taktiež uvedené "Predpoklady výpočet RPMN: RPMN bola vypočítaná za predpokladu, že dlžníkovi bude poskytnutý úver schválenej výške jednorázovo v deň uzavretia zmluvy, zmluva zostane platná dohodnutý čas a dlžník/spoludlžník a banka bude plniť svoje povinnosti za podmienok a v lehotách stanovených v zmluve. Na účely výpočtu RPMN sa použili

celkové náklady dlžníka, s výnimkou poplatkov. Súčasťou zmluvy je taktiež amortizačná tabuľka a predpoklady použité pre výpočet RPMN boli priamo spomenuté aj vo formulári pre štandardné informácie o spotrebiteľskom úvere.

Ohľadom neprijateľnej zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4.6 zmluvy, žalovaná uviedla, že v čase uzavretia zmluvy o úvere bola súdna prax otázkou prípustnosti kumulácie riadnych úrokov a úrokov z omeškania nejednotná, pričom v súčasnosti je už tento problém definitívne vyriešený v R 5/2021. V súvislosti s neprijateľnou podmienkou týkajúcou sa poradia započítavaním platieb, žalovaná poukázala na to, že žalobca si sám zvolil spôsob započítania zaškrtnutím políčka "áno" v zmluve, pričom z dispozitívneho ustanovenia § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zákonom všeobecne stanovený spôsob započítavania čiastočných plnení peňažného dlhu, je dlžník oprávnený modifikovať, určiť inak, podľa vlastného uváženia. Žalovaná taktiež poukázala na to, že žiadne z napadnutých ustanovení nebolo voči žalobcovi uplatnené a je teda vylúčené, aby došlo k akémukoľvek akejkoľvek ujme na právach žalobcu. V tejto súvislosti uviedla, že hoci ochrana spotrebiteľov tvorí neoddeliteľnú súčasť súkromného práva a postavenie spotrebiteľov treba brať vážne, je nutné ju interpretovať triezvo a neutrálne, ako iné právne inštitúty. Táto ochrana je totiž súčasťou zákonnej normy a nepotrebuje osobitnú expanzívnu interpretáciu.

Žalovaná vzniesla námietku premlčania z dôvodu, že rozsah bezdôvodného obohatenia bol spotrebiteľovi zrejmy najneskôr pri splatení úveru, resp. pri realizácii poslednej splátky, t.j. dňa 25.2.2018, kedy zároveň splatil celý zostatok úveru. Tieto znalosti mu nepochybne stačia na iniciovanie súdneho konania o vydanie bezdôvodného obohatenia. Preto nemožno počítať začiatok subjektívnej premlčacej lehoty od momentu, keď spotrebiteľovi niekto údajne poskytol právne posúdenie veci.

4. Prvoins'tanc'ny' su'd sa zaoberal vznesenou na'mietkou premlc'ania vo vz'tahu k uplatnene'mu na'roku, ktoru' vzniesla z'alovaná. Vycha'dzal z § 107 ods. 1, 2 Obc'ianskeho za'konni'ka, a to z plynutia subjekt'ivnej dvojroc'nej a objekt'ivnej desa'tročnej premlc'acej doby s ty'm, z'e zistil, z'e z'alobca sa preukazate'lbe dozvedel o bezdo'vodnom obohateni' dn'a 23.07.2021, ked' ho zdruzenie HOOS informovalo o bezdôvodnom obohateni'. Žaloba podaná dňa 03.11.2021, teda bola podaná v ra'mci dvojroc'nej subjekt'ivnej lehoty. Pri posudzovaní objekt'ivnej lehoty vycha'dzal prvoins'tanc'ny' su'd z rozsudku Su'dneho dvora EU' z 22.4.2021, evidovane'ho pod C-485/19. Vo vs'eobecnosti o poc'iatku plynutia objekt'ivnej premlc'acej doby prvoins'tanc'ny' su'd vycha'dzal odo dn'a, ked' dos'lo k bezdo'vodne'mu obohateniu.

5. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluva o úvere obsahuje náležitosť podľa § 9 ods. 2 písm. f) ZoSú, a to dobu trvania zmluvy o spotrebiteľskom úvere a v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/242/2021 zo dňa 20.04.2022 a rozhodnutie sp. zn. 2Cdo/69/2020 zo dňa 30.11.2021. Súd prvej inštancie konštatoval, že ak žalobca uzavrel zmluvu dňa 01.02.2017 s termínom konečnej splatnosti dňa 25.02.2025, s určitosťou vedel určiť dobu, po ktorú predmetná zmluva bude trvať. Súd prvej inštancie mal za to, že v zmluve sú uvedené všetky predpoklady potrebné na výpočet RPMN, ktorými sú uvedenie výšky úveru, výšky splátky, jej intervalu, počtu splátok, uvedenie výšky úrokov, nákladov na poistenie a prípadných poplatkov, ktoré údaje zo zmluvy jednoznačne vyplývajú. Korektnosť žalovaného dodávateľa vo vzťahu k RPMN podporuje aj fakt, že vynásobenie počtu splátok 95 x výška splátky 151,50 eura + posledná splátka 151,24 eura na eurocent presne zodpovedá položke celkovej čiastky, ktorú mal žalobca zaplatiť, t.j. 14.543,74 eura. Zo znenia § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z. z. nevyplýva povinnosť veriteľa uviesť v zmluve konkrétny matematický výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov, pričom zákon nepožaduje ani predpoklady pre výpočet RPMN špeciálne v zmluve označovať ako predpoklady pre výpočet RPMN.

6. Dôvodom pre ktorý súd prvej inštancie posúdil úver ako bezúročný a bez poplatkov považoval skúmanie bonity spotrebiteľa bez odbornej starostlivosti. Na výzvu súdu žalovaná predložila šetrenia, ktoré vykonala v súvislosti s posudzovaním schopnosti žalobcu splácať spotrebiteľský úver, a to príjem žalobcu vo výške 480 eur, ktorý overila dopytom v Sociálnej poisťovni, informácie o úverových záväzkoch klienta (výdavky) zo Spoločného registra bankových informácií (SRBI). Žiadateľ o úver uvádzal rodinný stav ženatý a žiadne vyživované deti a finančná analýza, platná v tom čase, bola vyhovujúca pre poskytnutie úveru vo výške 10.000 eur na 8 rokov s mesačnou splátkou 139,50 eura.

Po vykonanom dokazovaní súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná pri poskytnutí úveru žalobcovi nepostupovala s odbornou starostlivosťou a túto povinnosť hrubo porušila. Podľa údajov zistených k 05.02.2015, pred poskytnutím pôvodného úveru, ktorý bol refinancovaný úverom, ktorý je predmetom tohto konania, bol žalobca ženatý, bez detí, ktoré by na neho boli odkázané výživou, s čistým

mesačným príjmom 430 eur. Mesačný príjem domácnosti predstavoval sumu 1.200 eur a k výdavkom nebol uvedený žiadny údaj. Žalovaná nepreukázala ako overila príjem žalobcu a ani z čoho pozostáva celkový mesačný príjem domácnosti 1.200 eur. Pred uzavretím úveru dňa 01.02.2017 žalovaná zisťovala a preverovala príjem žalobcu, ktorý bol vo výške 480 eur, mal k dispozícii kompletne informácie o úverových záväzkoch klienta (výdavky) zo spoločného registra bankových informácií (SRBI) a vychádzala zo skutočnosti, že žalobca je ženatý a nemá vyživovaciu povinnosť k deťom. V žiadosti o spotrebiteľský úver uviedol čistý príjem vo výške 480 eur s tým, že nemá žiadne mesačné splátky iných úverov, pôžičiek alebo zrážky. Súd prvej inštancie poukázal na to, že aj keď sa v danom prípade sa jednalo síce o úver, ktorým bol refinancovaný pôvodný úver, ktorého zostatok bol vo výške 4524,01 eura, ale nový úver bol poskytnutý až vo výške 10 000 eur, teda výrazne prevyšoval úver na refinancovanie. Zároveň uviedol, že aj keď sa jedná úver na refinancovanie je veriteľ povinný náležite overovať bonitu dlžníka. Žalovaná netvrdila a ani nepreukázala, že by akýmkoľvek spôsobom skúmala výšku výdavkov žalobcu a osôb, s ktorými žil v spoločnej domácnosti. Dôsledkom vyššie uvedeného súd prvej inštancie dospel k záveru, že v zmysle § 11 ods. 2 v spojení s § 7 ZoSÚ, žalovaná pred poskytnutím úveru neposúdila v súlade so zákonom vyžadovanou odbornou starostlivosťou bonitu klienta prostredníctvom preukázania jeho príjmov, výdavkov a rodinného stavu, teda pri uzatvorení zmluvy konala bez dostatočných a pravdivých údajov o sociálno - ekonomickej situácii spotrebiteľa. Tieto skutočnosti súd prvej inštancie vyhodnotil ako hrubé porušenie povinnosti posúdiť s odbornou starostlivosťou schopnosť klienta splácať poskytnutý úver a z tohto dôvodu súd prvej inštancie poskytnutý úver posúdil ako bezúročný a bezpoplatkov. Medzi stranami nebolo sporné, že žalobca na úver žalovanej zaplatil sumu 10.883,89 eura, preto rozdiel predstavuje bezdôvodné obohatenie vo výške 883,89 eura.

7. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že zmluvná podmienka uvedená v časti (4) Práva a povinnosti zmluvných strán bode 4.5. zmluvy o spotrebiteľskom úvere (výrok III. rozsudku súdu prvej inštancie), je neprijateľnou zmluvnou podmienkou z dôvodu, že spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa, nakoľko umožňuje veriteľovi jednostranne (bez akejkoľvek súdnej kontroly neprijateľných zmluvných podmienok) započítať svoju pohľadávku zo zmluvy voči pohľadávke spotrebiteľa, a súčasne pritom ide o zmluvnú podmienku, ktorá nebola individuálne dojednaná. Žalobcovi síce bolo umožnené vopred sa oboznámiť s jej obsahom, ale možno mať pochybnosti, či žalobca mohol reálne ovplyvniť jej obsah (napr. zaškrtnutím políčka áno alebo nie), keďže bola žalovanou predformulovaná. Žalovaná v tomto smere nepreukázala opak, a preto túto zmluvnú podmienku podľa § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka nemožno považovať za individuálne dojednanú.

8. Rovnako zmluvnú podmienku uvedenú v časti (4) Práva a povinnosti zmluvných strán bode 4.6. zmluvy o spotrebiteľskom úvere (výrok IV. rozsudku súdu prvej inštancie) súd prvej inštancie určil za neprijateľnú, z dôvodu že vyvoláva v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany hrubú nerovnováhu. Uviedol, že znaky neprijateľnej zmluvnej podmienky napĺňa nielen podmienka, ktorá je neprimeraná, ale aj podmienka, ktorá je neurčitá alebo je v rozpore s „ratio legis“ zákonného ustanovenia, podľa ktorého bola dojednaná. Úroky za poskytnutie úveru sa na rozdiel od odplaty za akúkoľvek inú odplacnú službu, či kúpu tovaru odlišujú tým, že plynutím času narastajú. Dohoda o platení úrokov za úver aj po splatnosti spôsobuje, že takéto úroky v skutočnosti navyšujú cenu za užívanie finančných prostriedkov za obdobie do dohodnutej alebo predčasne vyvolanej doby splatnosti a zneisťujú sankčný mechanizmus úrokov z omeškania. Takto dochádza k obchádzaniu inštitútu iného plnenia na účely aplikácie § 3a ods. 2 Nariadenia vlády SR č. 87/1995 Z. z. Z uvedených dôvodov dohoda, podľa ktorej má spotrebiteľ popri úrokoch z omeškania, príp. ďalších sankciách platiť po splatnosti pohľadávky aj úroky za poskytnutie úveru do splatenia úveru, spôsobujú značnú nerovnováhu ku škode spotrebiteľa, predstavujú značné zhoršenie postavenia spotrebiteľa oproti zákonnému pravidlu, ktoré chráni spotrebiteľa v úverových vzťahoch pred nadmerným navýšením dlhu oproti výške úveru. Je nepravdepodobné, že by spotrebiteľ takúto dohodu individuálne vyjednal s dodávateľom, ktorý zaobchádza so spotrebiteľom čestne a rovnocenne. Podľa názoru súdu niet kogentnej úpravy o úrokoch popri úrokoch z omeškania. Zákon reguluje úroky za úver bez časovej úpravy, a preto dohoda o takýchto úrokoch je odklonom od dispozitívnej úpravy a je nielen v neprospech spotrebiteľa, ale vyvoláva hrubú nerovnováhu v neprospech slabšej zmluvnej strany. Navyiac tak sa takáto dohoda dostáva aj do rozporu s § 3a Nariadenia vlády č. 87/1995 Z. z., a preto je neplatným právnym úkonom pre rozpor s ust. § 39, § 52 ods. 2 v spojení s ust. § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a súčasne neprijateľnou zmluvnou podmienkou (rozsudok KS v Prešove sp. zn. 6Co/190/2014, sp. zn. 19Co/4/2017, sp. zn. 22Co/2/2017).

9. Zmluvná podmienka uvedenú v časti (6) Záverečné ustanovenia, bod 6.4. zmluvy o spotrebiteľskom úvere, súd prvej inštancie taktiež určil za neprijateľnú z dôvodu, že upravuje spôsob započítania úhrad spotrebiteľa na záväzok voči dodávateľovi v neprospech spotrebiteľa. Predmetné ustanovenie vôbec nezohľadňuje pri poskytovaní platby spotrebiteľom jeho vôľu, ktorý záväzok plní a na ktorú jeho súčasť má byť platba započítaná, pričom zápočet žalovaného na istinu záväzku až v poslednom rade, umožňuje zvyšovať zadlženosť spotrebiteľa cez úroky z omeškania, prípadne rôzne sankcie.

10. Proti tomuto rozsudku podala odvolanie žalovaná z dôvodov, že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a napadnuté rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalovaná naďalej zotrvala na vznesenej námietke premlčania a nestotožnila sa so záverom súdu prvej inštancie a mala za to, že žalobca musel mať vedomosť o tom, že plní v prospech žalovaného bezprostredne po uzatvorení zmluvy. Ak žalobca predpokladal, že došlo k bezdôvodnému obohateniu, tak jeho rozsah mu bol známy najneskôr po splatení poslednej mimoriadnej splátky, t.j. dňa 25.02.2018. Od tohto momentu mohol žalobca iniciovať súdne konanie. Dvojročná subjektívna premlčacia doba v čase podania žaloby dňa 03.11.2021 uplynula. Nesúhlasila so závermi súdu, ktoré majú odôvodňovať plynutie desaťročnej premlčacej doby namiesto trojročnej, ktorá by uplynula pred podaním žaloby dňa 25.02.2021, počítaná od momentu splatenia úveru. Trvala na tom, že pri skúmaní bonity postupovala s odbornou starostlivosťou a poukázala na to, že bonitu skúmala na základe kompletných informácií o úverových záväzkoch žalobcu zo spoločného registra bankových informácií (SRBI). Deklarovaný príjem banku overila z externého zdroja vo výške 480 eur. Žalobca uviedol, že je ženatý a bez žiadnych vyživovacích povinností a finančná analýza bola pre poskytnutie úveru 10.000 eur s mesačnou splátkou 139,50 eura vyhovujúca.

Nesúhlasila so záverom súdu prvej inštancie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4.5 z dôvodu, že z odôvodnenia rozsudku nie je zjavné, v čom má spočívať hrubý nepomer medzi právami spotrebiteľa a veriteľa. Uviedla, že v bankovej praxi je štandardné, že ak si dlžník neplní svoj záväzok riadne a včas, veriteľ môže tieto prostriedky použiť na započítanie proti splatnej peňažnej pohľadávke. Vo vzťahu k zmluvnej podmienke uvedenej v bode 4.6. uviedla, že v čase uzavretia zmluvy bola súdna prax v otázke prípustnosti kumulácie riadnych úrokov z omeškania a úrokov z omeškania nejednotná a tento problém bol vyriešený judikátom R 5/2021. Napadnuté zmluvné ustanovenie je preto aplikovateľné v rozsahu vyplývajúcom z predmetného judikátu, t.j. že po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru, má veriteľ nárok iba na zmluvný úrok do dojednania maturity úveru. Namietala, že by zmluvná podmienka uvedená v bode 6.4. zmluvy spôsobovala značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. V tomto prípade ide o modifikáciu spôsobu započítania pohľadávok podľa § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“). Žalobca si tento spôsob započítania sám zvolil zaškrtnutím políčka, čím vyjadril svoju vôľu a preto má žalovaná za to, že zmluvná podmienka bola individuálne dojednaná. Navrhla, aby odvolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil tak, že žalobu zamietne a prizná žalovanému nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania v celom rozsahu.

11. K odvolaniu žalovanej sa vyjadril žalobca. Napadnutý rozsudok považuje za jasný, zrozumiteľný a dostatočne odôvodnený. Zotrval na celej právnej argumentácii a skutkových tvrdeniach uvedených v prvoinštančnom konaní, pričom vyjadrenia žalovanej považuje za nesprávne a účelové. Navrhol odvolaním napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť. Zároveň si uplatnil trovy odvolacieho konania v rozsahu 100%.

12. K vyjadreniu žalobcu sa vyjadrila žalovaná, v ktorom uviedla, že v celom rozsahu zotrváva na dôvodnosti svojho odvolania.

13. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie, ktoré mu predchádzalo v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a nasl. CSP, bez nariadenia pojednávania (§385 CSP a contrario) s tým, že miesto a čas vyhlásenia rozsudku oznámil na úradnej tabuli a webovej stránke odvolacieho súdu a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné.

14. Odvolací súd poznamenáva, že súd prvej inštancie správne vyhodnotil a náležite odôvodnil skutočnosti, že zmluva o spotrebiteľskom úvere, ktorá je predmetom tohto konania, obsahuje dobu trvania zmluvy, ako aj všetky predpoklady použité na výpočet ročnej percentuálnej miery nákladov. Vo vzťahu k odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa skúmania bonity pri poskytovaní úveru, odvolací súd konštatuje, že podľa § 11 ods. 2 ZoSÚ, ak veriteľ nekonal s odbornou starostlivosťou podľa § 7 ods. 1, nie je oprávnený vyžadovať od spotrebiteľa jednorazové splatenie spotrebiteľského úveru a v prípade hrubého porušenia povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa úver považuje za bezúročný a bez poplatkov. Za hrubé porušenie povinnosti podľa § 7 ods. 1 sa považuje posudzovanie schopnosti splácať úver veriteľom bez akýchkoľvek údajov o príjmoch, výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa alebo bez nahliadnutia do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov.

15. Je povinnosťou súdu ex offo preskúmať splnenie tejto povinnosti veriteľa. Poskytovateľ úveru musí v každom jednotlivom prípade zvážiť, či informácie, ktorými disponuje, sú dostatočné pre posúdenie úveruschopnosti spotrebiteľa. Dostatočnosť informácií sa môže líšiť podľa okolností, za ktorých dôjde k uzavretiu úverovej zmluvy, podľa osobnej situácie spotrebiteľa alebo požadovanej výšky úveru. Toto posúdenie je možné vykonať pomocou dokladov o finančnej situácii spotrebiteľa, ale nie je možné vylúčiť, aby poskytovateľ úveru zohľadnil prípadne skôr získané znalosti o finančnej situácii záujemcu o úver. Avšak len ničím nepodložené prehlásenia spotrebiteľa nemôžu byť samé osebe kvalifikované ako dostatočné, pokiaľ nie sú podopreté žiadnymi dokladmi (Súdny dvor Európskej únie vo veci C-449/13, CA Consumer Finance / Ingrid Bakkaus et al z 18.12.2014).

16. Z obsahu spisu vyplýva, že žalovaná súdu prvej inštancie predložila výpis z registra klientských informácií (č.l. 224 spisu), ktorým overovala bonitu žalobcu, a z ktorého vyplynula úverová zaťaženosť žalobcu. V ustanovení § 11 ods. 2 ZoSÚ je definované hrubé porušenie povinností veriteľa a v tretej vete tohto ustanovenia je uvedená spojka „alebo“, ktorá je spojkou vylučovacou. Toto ustanovenie odvolací súd v súlade s požiadavkou odbornej spôsobilosti veriteľa vykladá tak, že bonita dlžníka musí byť skúmaná alternatívne, jedným zo spôsobov uvedených v predmetnom zákonnom ustanovení.

17. Na základe dokazovania vykonaného súdom prvej inštancie má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie nepostupoval správne pokiaľ z predložených dôkazov, ktorými žalovaná preukázala ako preverovala bonitou žalobcu, vyvodil záver o bezúročnosti a bezpoplatkovosti úveru. V rámci procesu uzatvorenia zmluvy nedošlo k porušeniu povinnosti veriteľa, nakoľko žalovaná preukázala nahliadnutie do príslušnej databázy údajov o spotrebiteľoch na účely posudzovania ich schopnosti splácania úverov, pričom súdu predložila výpis zo spoločného registra bankových informácií, a teda preukázala jeden z alternatívnych spôsobov, ktorým má veriteľ v zmysle ust. § 11 ods. 2 ZoSÚ povinnosť overovať bonitu veriteľa. Odvolací súd taktiež poukazuje na to že žalovaná pred poskytnutím úveru nekonala, tak aby poskytla úver bez akýchkoľvek údajov o príjmoch a výdavkoch a rodinnom stave spotrebiteľa, keďže zisťovala jeho príjem, ktorý aj jednoznačne preverila, taktiež zisťovala príjem jeho rodiny a údaje o jeho rodinnom stave. Navyše sa v danom prípade jednalo o refinančný úver, a preto žalovaná mala údaje o spotrebiteľovi, ktoré zistila pri skúmaní jeho bonity pred poskytnutím pôvodného úveru (06.02.2015), pričom žalobca si svoje povinnosti z tohto úveru riadne plnil, teda splácal splátky úveru. Vzhľadom na vyššie uvedené preto nemožno konštatovať, že zo strany veriteľa došlo k hrubému porušeniu povinnosti, keďže veriteľ zákonným spôsobom preveril bonitu žalobcu, čo nemôže mať za následok že úver je bezúročný a bez poplatkov.

18. Súd prvej inštancie vo výrokoch III., IV. a V. svojho rozhodnutia určil, že zmluva obsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Odvolací súd poukazuje na to že vstupom Slovenskej republiky do európskeho hospodárskeho a právneho systému boli do Občianskeho zákonníka, zákonom č. 150/2004 Z.z. s účinnosťou od 01.04.2004, začlenené ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách. Uvedená právna úprava má základ v smernici Rady č. 93/13/ EHS zo dňa 5.4.1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Systém ochrany zavedený smernicou vychádza z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti, a táto situácia ho vedie k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohol vplývať na ich obsah. Neprijateľné zmluvné podmienky nie sú taxatívne vypočítané a súdna prax ich môže judikovať so zreteľom na skutkové a právne okolnosti prípadu. Súdny členský štátov môžu judikovať, ktoré zmluvné podmienky sú nekalé (porov. C 237/02, Freiburger Kommunalbauten cit. „Vnútroštátnemu súdu prislúcha

určiť, či zmluvná podmienka, ako je tá, ktorá je predmetom sporu vo veci samej, spĺňa kritériá požadované na to, aby ju bolo možné kvalifikovať v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 93/13 ako nekalú“.

19. Podľa § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal síce spotrebiteľ (žalobca) možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Čo sa týka zmluvných podmienok uvedených v bodoch 4. 5 a 4. 6 zmluvy, tak aj keby sa s nimi žalobca mal možnosť oboznámiť pred uzavretím zmluvy, nepochybne nemohol ovplyvniť ich obsah, keďže sú súčasťou vopred pripravenej, predtlačenej zmluvy. Keďže žalovaná ako dodávateľ nepreukázala opak, zmluvné ustanovenia sa nepovažujú za individuálne dojednané v zmysle § 53 ods. 3 Občianskeho zákonníka.

20. V zmysle zmluvnej podmienky uvedenej v bode 4.5 zmluvy si mohla banka (žalovaná) započítať svoje pohľadávky zo zmluvy voči pohľadávke žalobcu z ktoréhokoľvek jeho účtu alebo vkladu vedeného bankou. Spôsobenie značnej nerovnováhy v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa odvolací súd vidí v tom, že žalovaná si podľa tejto zmluvnej podmienky mohla započítať akékoľvek pohľadávky zo zmluvy o úvere voči pohľadávke dlžníka/spoludlžníka z ktoréhokoľvek jeho účtu alebo vkladu vedeného bankou napr. na rôzne poplatky, resp. úroky, ktoré nemuseli byť dohodnuté v zmluve a už iba skutočnosť, že žalovaná takúto možnosť mala, a to bez akejkoľvek súdnej kontroly, spôsobila nerovnováhu v zmluvnom vzťahu. Z tohto zmluvného ustanovenia taktiež vyplýva že banka je oprávnená nevykonať akýkoľvek prevod peňažných prostriedkov, či inak neumožniť dlžníkovi/spoludlžníkovi nakladať s prostriedkami na ktoromkoľvek účte dlžníka/spoludlžníka alebo vklade dlžníka/spoludlžníka, s čím dlžník/spoludlžník podpisom zmluvy súhlasí. Takéto ustanovenie hrubo a neprimerane obmedzuje dlžníka, resp. aj spoludlžníka napr. pri realizácii platieb, ktoré môžu byť dôležité z hľadiska jeho existencie, resp. plnenia si zákonných povinností (napr. výživného). Takýmto dojednaním môže banka skutočne existenčne ohroziť dlžníka/spoludlžníka pri rôznych životne dôležitých udalostiach (napr. havarijný stav, prírodná katastrofa, tragédia v rodine a pod.), pričom odvolací súd má za to, že pokiaľ by bola banka dlžníkovi náležite vysvetlila obsah tohto zmluvného ustanovenia, je dôvodné predpokladať, že dlžník by s takýmto dojednaním nesúhlasil, nakoľko si banka takýmto dojednaním vlastne uzurpovala právo disponovať so všetkými prostriedkami spotrebiteľa resp. zároveň zamedziť akúkoľvek dispozíciu s jeho prostriedkami, a to na započítanie akýchkoľvek platieb, ktoré skutočne nemusia byť dojednané resp. zákonné.

21. Čo sa týka zmluvného dojednania uvedeného v bode 4. 6 zmluvy, tak prvá časť tejto zmluvnej podmienky predstavuje v podstate iba prepis ustanovenie § 53 ods. 9 Občianskeho zákonníka, a preto nemožno konštatovať, že sa jedná o neprijateľnú zmluvnú podmienku. Taktiež nemožno považovať za neprijateľné konštatovanie, že banka je oprávnená úročiť úver úrokom dohodnutým v zmluve, rovnako ako jej oprávnenie uplatniť si úhradu skutočných nákladov spojených s vymáhaním úveru, resp. za splnenia zákonných podmienok realizovať, resp. uplatniť príslušný druh zabezpečenia úveru (napr. dohoda o zrážkach zo mzdy), ak bol úver zabezpečený, a taktiež nie je neprijateľné oprávnenie banky uplatniť si pohľadávku z tejto zmluvy žalobou. Problematické sa javí byť oprávnenie banky označené ako „(iii)“, t.j. úročenie sumy, z ktorej úhradou je dlžník/spoludlžník v omeškaní, popri úroku aj zákonným úrokom z omeškania počnúc prvým dňom omeškania až do jej zaplatenia. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na judikatúru Najvyššieho súdu, konkrétne napr. na rozhodnutie NS SR, sp. zn. 7 Cdo/268/2020 zo dňa 29.11.2022, z ktorého nesporne vyplýva, že „ po vyhlásení predčasnej splatnosti spotrebiteľského úveru náleží veriteľovi úrok z istiny vo výške, akú by pri riadnom plnení povinností dlžník zaplatil ako cenu peňazí“. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že zmluvné dojednanie, z ktorého vyplýva, že zmluvný úrok patrí veriteľovi až do zaplatenia úveru, nie je v súlade s týmto rozhodnutím, teda s judikatúrou najvyššieho súdu.

Odvolací súd v súvislosti s touto neprijateľnou podmienkou poukazuje na to, že súd prvej inštancie túto zmluvnú podmienku určil za neprijateľnú v celom rozsahu. Neozrejnil ale, z akých konkrétnych dôvodov, považuje celú túto zmluvnú podmienku za neprijateľnú, pričom sa javí, že za neprijateľnú možno označiť iba vyššie spomínanú časť tejto zmluvnej podmienky, a keďže túto je možné oddeliť a presne špecifikovať, odvolací súd má za to, že rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý určil celú túto podmienku ako neprijateľnú, nie je nateraz správne. Úlohou súdu prvej inštancie bude teda opätovne vyhodnotiť celý text tejto zmluvnej podmienky a v prípade pokiaľ bude mať za to, že celá táto zmluvná podmienka je neprijateľná, bude jeho povinnosťou svoj záver náležite odôvodniť, teda uviesť z akých konkrétnych dôvodov je celá táto zmluvná podmienka (jej jednotlivé body), neprijateľná, nakoľko jeho rozhodnutie v tejto časti je nepreskúmateľné.

22. Vo vzťahu k zmluvnej podmienke uvedenej v bode 6.4. zmluvy, odvolací súd poukazuje na to, že žalovaná v odvolaní uviedla, že v zmysle dispozitívneho ustanovenia § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka, je dlžník oprávnený modifikovať ("určiť inak") podľa vlastného uváženia spôsob započítavania platieb a sám žalobca si zaškrtnutím políčka "áno", zvolil takýto spôsob započítavania platieb. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že takéto individuálne dojednanie, bez ďalšieho, nemožno preukázať iba zaškrtnutím príslušného políčka, bez toho, aby žalovaná ako dodávateľ preukázala, že bolo skutočne vôľou dlžníka určiť započítanie platieb v takom poradí, že najprv platby budú započítané na náklady spojené s poistením, následne na poplatky, potom na úrok z omeškania, potom na zmluvný úrok, a až v poslednom rade na zaplatenie istiny. Takéto dojednanie nielenže je rozpore so zákonom (§ 566 Občianskeho zákonníka), ktorého prednostné použitie vyplýva z § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ale javí sa zároveň ako vysoko nepravdepodobné, aby spotrebiteľ ako dlžník, pokiaľ by mal dostatok relevantných informácií o tom čo vlastne toto zmluvné dojednanie znamená, s takýmto dojednaním súhlasil. Odvolací súd má za to, že pokiaľ dodávateľ jednoznačne nepreukázal, že skutočnou vôľou spotrebiteľa bolo takéto dojednanie, napr. výsluchom na súde, po úplnom a jednoznačnom ozrejmení tohto dojednania, tak nemožno konštatovať že sa v danom prípade jedná o individuálne dojednanie tohto zmluvného ustanovenia.

Táto zmluvná podmienka je hrubo nevyvážená, pretože nerešpektuje jasný a oprávnený ekonomický záujem spotrebiteľa na tom, aby najskôr splatil istinu úveru, ktorá je základom pre úročenie pohľadávky, ale pripúšťa, v tak závažnej otázke, akou je rozhodnutie o účele platby spotrebiteľa, ľubovôľu dodávateľa. Započítanie splátok, resp. čiastočných plnení najprv na poplatky, potom na príslušenstvo a až v poslednom rade na samotnú istinu, výrazne navyšuje náklady spotrebiteľa spojené s úverom, oproti situácii, ak by sa jeho platby použili v súlade s úpravou § 566 ods. 2 Občianskeho zákonníka. Odvolací súd taktiež poukazuje na to, že zmluvná podmienka týkajúca sa započítania platieb zhoršuje postavenie dlžníka oproti ustanoveniu § 566 Občianskeho zákonníka, pretože určuje spôsob započítania platieb, ktorý by bol proti vôli dlžníka, pokiaľ by dlžník logicky žiadal započítať platbu výlučne na istinu dlhu.

23. Vzhľadom na vyššie uvedené závery, preto odvolací súd potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch III. a V. ako vecne správny, zmenil podľa § 388 CSP rozsudok vo výrokoch I. a II. tak, že žalobu zamietol a vo výroku IV. podľa § 389 ods. 1, písm. b) CSP, ako aj súvisiacom výroku o trovách (VI.výrok), rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie s tým, že sa bude riadiť vyššie uvedenými úvahami odvolacieho súdu.

S poukazom na ustanovenie § 396 ods. 3 CSP o trovách prvoinštančného, aj odvolacieho konania, rozhodne súd prvej inštancie vo svojom novom rozhodnutí.

24. Odvolací súd si zároveň dovoľuje poznamenať, že rozsudok prvej inštancie obsahuje až 41 strán, čím sa, podľa názoru odvolacieho súdu, stáva neprehľadným a komplikovaným. Odvolací súd má za to, že nie je úlohou súdu prvej inštancie prepisovať resp. skopírovať do rozhodnutia všetky vyjadrenia strán sporu, ale jeho úlohou je, z týchto vyjadrení vybrať to čo je pre rozhodnutie vo veci samej podstatné a nevyhnutné, čo je samozrejme náročnejšie, avšak jednoznačne to prispeje k prehľadnosti a nepochybne aj ku kvalite rozhodnutia, tak aby spĺňalo náležitosti ustanovenia § 220 CSP, z ktorého, okrem iného, vyplýva, že súd má jasne a výstižne vysvetliť ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, čím sa, podľa názoru súdu odvolacieho súdu, dosiahne aj väčšia prehľadnosť a hlavne presvedčivosť rozsudku.

25. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolaťel musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).